

Complexnummer: 516105

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Engel

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

516106, 516107

Woonplaats

Lisse

Gemeente

Lisse

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Heereweg 459, 2161 DC te Lisse

Complexomschrijving

Inleiding

De r.k. KERK "de H.H. Engelbewaarder" met bijbehorende PASTORIE is gebouwd in 1930-1931 op een terrein dat voor dit doel in 1929 beschikbaar werd gesteld door de familie Heemskerk-Hoogduin. Het ontwerp voor het in het gehucht de Engel gelegen kerkelijke complexje is geleverd door architect Jan Stuyt, die gebruik maakte van een door bouwpastoor Sentenie gemaakte schets. De uitvoerder van de werkzaamheden aan zowel de kerk als aan de met de kerk verbonden pastorie was W. de Vreede uit Noordwijk. De kerk van de Heilige Engelbewaarder is van het type centraalbouw en heeft met name in het interieur stijlkenmerken van de Byzantijnse bouwkunst en kan derhalve als een voorbeeld van de Neo-Byzantijnse stijl worden beschouwd. Van belang in het interieur van de kerk is onder meer de door Jan Dunselman vervaardigde koepelschildering, die evenals het Maria-altaar dateert uit 1931. De door J.

Thiessen uit Roermond ontworpen kruiswegstaties zijn geplaatst in 1954. De wijziging aan het priesterkoor vond in 1960 plaats.

Omschrijving

Complex van een aantal gebouwen, waarvan de kerk en de pastorie de belangrijkste onderdelen vormen. De kerk is een centraalbouw die aan de rechter zijde (zuidzijde) is verbonden met in een sobere stijl gebouwde pastorie. Beide complexonderdelen zijn opgetrokken in baksteen en staan onder met leien gedekte kappen.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het kerkelijk complex is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde.

- Het kerkelijke complex is cultuurhistorisch van algemeen belang als een bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling.
- Het complex is architectuurhistorisch van algemeen vanwege de karakteristieke vormgeving en detaillering en de samenhang tussen zowel de complexonderdelen als tussen in- en exterieur, die in nauwe relatie staan tot de specifieke functies van de diverse onderdelen van het complex. Het van het complex deel uitmakende kerkgebouw is tevens van belang als een representatieve vertegenwoordiger van een in Nederland niet zo veel meer voorkomend type en als belangrijk werk van een vooraanstaand architect.
- Het complex heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere betekenis voor het aanzien van de streek en vanwege de ruimtelijke, visuele en functionele samenhang tussen de complexonderdelen.
- Het kerkgebouw, dat een dominant onderdeel is van het complex, is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van in- en exterieur.
- Vanwege het type en de gaafheid heeft de kerk bovendien enige zeldzaamheidswaarde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 516106

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 november 2000
Kadaster deel/nr	82995/199

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Lisse	Lisse	Zuid-Holland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Lisse	B			3641

Omschrijving**

Inleiding

De r.k. KERK "de H.H. Engelbewaarders", in de volksmond de Engel genoemd, is gebouwd in 1930-1931 op een in het gehucht de Engel gelegen terrein. Dit stuk grond werd in 1929 beschikbaar gesteld door de familie Heemskerk-Hoogduin. Het ontwerp voor de kerk en de diverse bijgebouwen is geleverd door architect Jan Stuyt, die gebruik maakte van een door bouwpastoor Sentenie gemaakte schets. De uitvoerder van de werkzaamheden aan de kerk en de bijbehorende, met de kerk verbonden pastorie was W. de Vreede uit Noordwijk. De kerk van de Heilige Engelbewaarders is van het type centraalbouw en is qua bouwstijl verwant aan de Byzantijnse bouwkunst, wat met name in het interieur terug is te vinden. Als bouwstijl kan hier derhalve de term Neo-Byzantijns worden gebruikt. Van belang in het interieur is onder meer de door Jan Dunselman vervaardigde koepelschildering, die evenals het Maria-altaar dateert uit 1931. De door J. Thiessen uit Roermond ontworpen kruiswegstaties zijn aangebracht in 1954. De wijziging aan het priesterkoor vond plaats in 1960. De scheuren in de binnenmuren zijn waarschijnlijk het gevolg van het niet onderhouden van de kerk. De H.H. Engelenbewaarder is met de hoofdentree op de Heereweg gericht en is aan de rechter zijde door middel van een tussenlid met de pastorie verbonden.

Omschrijving

De vanuit een veelhoekige, min of meer stervormige plattegrond opgetrokken kerk is aan alle zijden vrijwel symmetrisch van compositie. Het gebouw is samengesteld uit een groot aantal bouwdelen van sterk verschillend volume, waarvan de gevels worden beëindigd door terugliggende randen van gepleisterde baksteen en op klossen rustende dakgoten. Het hoog opgaande centrale gedeelte, de eigenlijke kerkruimte, is twaalfzijdig. De overige bouwdelen zijn drie-, vier- of vijfzijdig. De kappen, die qua vorm sterk variëren, zijn alle gedekt met leien (Maasdekking), voorzien van pironnen op de nokhoeken en kleine, driehoekige dakkapelletjes met rondboogvensters. De vensters, die rechthoekig of keperboogvormig zijn, hebben diepliggende ramen en afzaten van terracotta tegels, de gevels een ca. 1.5 meter hoog trasraam.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdentree in een onder zadeldak staand avant-corps. In de voorgevel hiervan een portiek met granieten trapje en een keperboogvormige portiekopening met granieten bollen op kleine dwarsmuurtjes. Centraal in het portiek een beslagen dubbele deur onder een betonnen latei en twee enkele deuren onder decoratieve uitmetselingen in de zijkanten van het portiek. Boven deze entreepartij een stervormig venster met een invulling van glas-in-lood binnen stalen ramen.

Gevelomlijsting in de vorm van lisenen en een klimmend keperboogfries.

Eveneens keperboogvormige vensters in de zijgevels, waartegen lage uitbouwtjes staan. De lagere bouwdelen aan weerszijden hiervan met rechtgesloten vensters en een onder zadeldak staand ingangsportaal met enkele deur onder keperboog. In de vijfzijdige bouwdelen hierboven een triplet met keperboogvensters met glas-in-lood per gevelsegment. Kleine witte driehoeken in de zwikken tussen de keperbogen in deze en de identiek gevormde andere kapellen. Twaalfzijdig hoofdvolume met een fries van dambordpatronen onder de met leien beklede schuine randen van het pendentief. Hierboven een iets smallere bovenste geleding (tamboer) met per gevelsegment een reeks van vier rechtgesloten vensters met glas-in-lood. Dit centrale volume wordt overkapt door een twaalfdelig koepeldak. De diverse uitbouwen aan de verschillende zijden van de kerk zijn vergelijkbaar, waar het de geveldetailering en de vensterverdeling en -vorm betreft.

In het INTERIEUR is op het bankenplan na vrijwel niets gewijzigd, hoewel de kleine ruimtes naast de ingangspartij een andere functie hebben gekregen. De oorspronkelijke doopkapel is nu in gebruik als mortuarium. Het oorspronkelijke mortuarium functioneert momenteel als Mariakapel. De kerkbanken zijn wel de oorspronkelijke.

Naast de dubbele paneeldeur met vijfdelig bovenlicht van het ingangsportaal bevinden zich twee kleine halletjes, eveneens met een deur naar de kerkruimte.

Boven de deuren bevindt zich de orgelgalerij met een uit de bouwtijd van de kerk daterend, vijfledig orgel met eveneens vijf pijpvelden. Orgel en orgelkas zijn niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg. De galerij staat onder een - evenals de andere gewelven - wit gepleisterd tongewelf en heeft een balustrade met cassettes in de borstwering. De centrale ruimte is symmetrisch ingedeeld en staat onder een twaalfdelige koepel met schilderingen van tussen palmbomen staande apostelen alsmede een zelfde aantal engelen rondom de bevestiging van de kroonluchter. De koepel rust op gemetselde consoles die deel uitmaken van een rondboogfries rondom de vensters in de tamboer. De centrale ruimte is door middel van gemetselde rondboog-scheibogen gescheiden van de erom heenliggende ruimtes. De op bakstenen en natuurstenen pijlers rustende bogen, waaraan verlichtingsarmaturen hangen, worden geaccentueerd door beurtelings gebruik te maken van lagen lichte en donkere baksteen. De onder segmentbogen staande zwikken zijn versierd met geschilderde randdecoraties.

Ook de lage en ondiepe perifere ruimtes (galerijen) zijn met de grotere ruimtes en onderling met elkaar verbonden door rondboogdoorgangen. De kapellen aan weerszijden van het priesterkoor met het hoofdaltaar zijn aan de voorzijde voorzien van dubbele rondbogen die rusten op een zuil van gepolijste, donkere natuursteen met teerlingkapiteel. Tegen de boogpijlers aan weerszijden van het koor staan veelzijdige, uit travertijn en verschillende soorten marmer vervaardigde kansels. Tussen de kansels loopt een gebogen, eveneens uit verschillende marmersoorten samengestelde, tweedelige koorbalustrade, die een altaarpodium omsluit met een eveneens gebogen trap. De altaren zijn vervaardigd van Caensteen. In het eenvoudige dagkapelletje bevinden zich twee rondboognissen, waarvan één is voorzien van een fonteintje met marmeren bekken. De vloeren van de samengestelde kerkruimte zijn bedekt met tegels.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

- De kerk is cultuurhistorisch van algemeen belang als bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling.
- Het kerkgebouw is architectuurhistorisch van algemeen belang vanwege de karakteristieke vormgeving en detaillering en de samenhang tussen in- en exterieur, die in nauwe relatie staan tot de specifieke functies van de diverse onderdelen van het gebouw. De kerk is tevens van belang als representatief vertegenwoordiger van een weinig meer voorkomend type en als een belangrijk werk uit het oeuvre van een vooraanstaand architect.
- Het markante gebouw heeft ensemblewaarde vanwege de bijzondere betekenis voor het aanzien van de streek en vanwege de ruimtelijke, visuele en functionele samenhang met de pastorie en de overige, niet te beschermen complexonderdelen.
- De kerk is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van in- en exterieur.
- Vanwege de combinatie van voornoemde kwaliteiten is er bovendien sprake van zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

Monumentnummer*: 516107

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 november 2000
Kadaster deel/nr	82995/200

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Lisse		Lisse		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Heereweg	459			2161 DC	Lisse		
Heereweg	459 A	A		2161 DC	Lisse		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Lisse		B				3641	

Omschrijving**

Inleiding

De R.K. kerk "de Engelbewaarder" en de bijbehorende PASTORIE zijn gebouwd in 1930-1931 op een in het gehucht de Engel gelegen terrein, dat voor dit doel in 1929 beschikbaar werd gesteld door de familie Heemskerk-Hoogduin. Het ontwerp voor de met de kerk verbonden pastorie zijn evenals de ontwerpen voor de andere onderdelen van het kerkelijke complex geleverd door architect Jan Stuyt, die gebruik maakte van een door bouwpastoor Sentenie gemaakte schets. De uitvoerder van de werkzaamheden aan zowel de kerk als de pastorie was W. de Vreede uit Noordwijk. De pastorie staat rechts van het kerkgebouw en is er door middel van een tussenlid mee verbonden.

Omschrijving

Vanuit een L-vormige, in schone baksteen opgetrokken pastorie met verdieping onder met leien (Maasdekking) gedekte schilddaken met pironnen op de nokhoeken en platte daken. Gevels voor een deel beëindigd door een lijst van gepleisterde baksteen en deels door een geprofileerde, uitkragende gootlijst op klampen. Alle vensters rechtgesloten en voorzien van kruisramen met glas-in-lood in de bovenramen. De bovenramen van de vensters zijn met elkaar verbonden door midden van een uit staande bakstenen samengestelde lijsten. Asymmetrisch vooraanzicht met rechts een vijfzijdig risaliet en links een drie- assige gevelpartij met entree. Alle vensters zijn rechtgesloten en voorzien van kruisramen en glas-in-lood bovenramen onder strekken (begane grond) en rollagen (verdieping). Entree met de oorspronkelijke paneel deur met glas-in-lood in driedelig bovenlicht onder rollaag. Boven een granieten stoepje staande deur in een ondiepe portiek met gemetselde archivolt en een keperboog, onder een eveneens keperboogvormige, op schoren rustende houten luifel. In de kappen, boven de middelste traveeën een driehoekig dakkapelletje met diepliggend rondboogvenster.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Linker zijgevel met een slechts één travee breed rechter geveldeel. Het deel hier links van is iets lager, heeft een plat dak en minder hoge venster op de verdieping. De iets hoger opgaande gevelpartij daar links van sluit op de begane grond aan op een onder plat dak staand tussenlid voor verbinding met de kerk.

Op de verdieping hierboven staan twee vensters. Achtergevel met in het rechter gedeelte een brede travee met in beide bouwlagen een identiek zesdelig venster. Op de begane grond hier links van een deur met tweeruits-venster onder een bovenlicht met ruitvormige raamverdeling.

Links van de deur een kleiner, hoog in de gevel geplaatst, tweedelig venster met diefijzers. Op de verdieping van dit geveldeel twee vensters met kruisraam, vergelijkbaar met de vensters in de travee hier links van. Licht risalerende linker gevelpartij met per bouwlaag twee vensters met kruisraam. Rechter (zuid-westelijke) zijgevel met een vijfzijdige bakstenen erker met openslaande glasdeuren onder een gedeeld bovenlicht en een vijfledig, half tentdak met leien gedekt. Erkerenvensters aan weerszijden hiervan met gedeelde bovenlichten. Verdiepingsvensters voorzien van kruisramen. In de smalle zijtraveeën van de erker een smal venster. Linksboven in de gevel een klein, ruitvormig tegeltableau met het jaartal 1930.

Het INTERIEUR van de pastorie is voor een deel in oorspronkelijke staat gebleven. De hal is, evenals enkele andere ruimtes, voorzien van een betegelde vloer. Boven de bordestrap bevindt zich een daklicht met roedenverdeling. De deuren zijn de oorspronkelijke. De doorgangen naar de diverse bouwdelen zijn voorzien van rondbogen.

Waardering

- De pastorie is cultuurhistorisch van algemeen belang als onderdeel van een complex dat een bijzondere uitdrukking is van een geestelijke ontwikkeling.
- De pastorie is architectuurhistorisch van algemeen belang vanwege de karakteristieke vormgeving en detaillering en de samenhang met de kerk.

Het huis is tevens van belang als behorend bij een representatieve vertegenwoordiger van een weinig meer voorkomend type kerk en als onderdeel van een door een vooraanstaand architect ontworpen complex.

- De pastorie heeft ensemblewaarde als onderdeel van een complex met ruimtelijke, visuele en functionele samenhang tussen de complexonderdelen.
- De pastorie is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de ruime mate van gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)